

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบกิจกรรมทางวาจาของครู 6 ประเภท คือ อัคราส่วนการใ้ข้อเท็จจริงทางตรง และทางอ้อมของครู เวลาที่ครูใช้ในการถามต่อเวลาที่ครูใช้พูดทั้งหมด เวลาที่ครูใช้ในการถามต่อเวลาที่ครูใช้ในการบรรยายเน้นเนื้อหา การพูดริเริ่มของนักเรียนต่อเวลาที่นักเรียนใช้ในการพูด การพูดริเริ่มของนักเรียนต่อการยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ และอัคราส่วนการใ้เวลาพูดของครูกับนักเรียน เพื่อจะไรผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร วิธีสอน ตลอดจนการนิเทศการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 14 โรงเรียนโรงเรียนรัฐบาล 7 โรงเรียน เอกชน 7 โรงเรียน ครูผู้สอน 36 คน นักเรียน 36 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาของ แพลนเคอร์ส (Flanders' Interaction Analysis) ซึ่งจำแนกพฤติกรรม การสอนในชั้นเรียนเป็น 10 ข้อ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ฝึกจำแนกและสังเกตการณ์ตามแบบของ แพลนเคอร์ส จนหาความเที่ยงของการสังเกตการสอนได้ .86 แล้วจึงออกสังเกต การสอนวิชาหน้าที่พลเมือง ตามตารางสอนของโรงเรียนที่ได้เลือกไว้รวมทั้ง 72 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำที่ได้จากการสังเกตการผ่อนคลายความถี่
ของพฤติกรรมเฉพาะประเภทโดยเขียนลงในตารางมิติ แล้วเปลี่ยนความถี่นั้นได้เป็นการ
ร้อยละ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล 6 ประเภทเปรียบเทียบในตำแหน่งประเภทโรงเรียน
วัดครู ประชกการขการสอบของครู ชั้นเรียน และสถานภาพการสมรสของครู
โดยการหาค่า H จาก Kruskal Wallis One Way Analysis of
Variance และหาค่า U และ Z จาก Mann Withney U test

ผลการวิจัย

1. ในชั้นเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง ครูใช้เวลาในการพูดร้อยละ 69.77
เป็นการบรรยายเหนือตารางร้อยละ 57.72 และนักเรียนใช้เวลาในการพูดร้อยละ
10.76 ของเวลาในชั้นเรียนทั้งหมด
2. ครูใช้อิทธิพลทางตรงมากกว่าอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ
.01
3. ครูที่สอนโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนมีกิริยารวมแตกต่างกัน
ก. การใช้อิทธิพลทางอ้อม และทางตรงมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ครู
โรงเรียนรัฐบาลใช้อิทธิพลทางอ้อมมากกว่าโรงเรียนเอกชน
ข. อัตราส่วนเวลาที่ครูใช้ในการถามต่อเวลาที่ครูใช้ในการพูดมีนัยสำคัญ
ที่ระดับ .05 ครูโรงเรียนรัฐบาลใช้การถามมากกว่าครูโรงเรียนเอกชน
ค. อัตราส่วนการใช้เวลาพูดของครู กับนักเรียนมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
ครูโรงเรียนเอกชนใช้เวลาในการพูดมากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล
4. ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีกิริยารวม
ทางวาจาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
5. ครูที่เป็นโสดและครูที่สมรสแล้วมีกิริยารวมทางวาจาไม่แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญที่ระดับ .05
6. กิริยารวมทางวาจาของครู และนักเรียนชั้น ม.ศ.1,2,3
ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

7. ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 3 ปี, 4-6 ปี, 7-9 ปี และ 10 ปีขึ้นไปมีกิจกรรมทางวาจาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

เมื่อทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนการใช้กิจกรรมทางวาจาประเภทต่าง ๆ แล้วยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้สองข้อคือ

1. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีกิจกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาเนื้อหาพหุเมืองต่างกัน

2. ครูในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนมีกิจกรรมทางวาจาไม่แตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้

ก. อัตราส่วนเวลาที่ครูใช้ในการถามต่อเวลาที่ครูใช้ในการบรรยาย
เน้นเนื้อหา

ข. อัตราส่วนการพูดริเริ่มของนักเรียนต่อเวลาที่นักเรียนใช้ในการพูด

ค. อัตราส่วนการพูดริเริ่มของนักเรียนต่อการยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้

ส่วนผู้ครู, สถานภาพการสมรสของครู และชั้นเรียนไม่ทำให้กิจกรรมทางวาจาของครู และนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอายุของครูและนักเรียน เนื้อหาวิชาที่เรียน, ฐานะทางเศรษฐกิจของครู และนักเรียนตลอดจนถึงแวกคอมวัน ๆ ในโรงเรียนอาจมีผลทำให้กิจกรรมทางวาจาของครู และนักเรียนคล้ายคลึงกัน

อภิปรายผลของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วครูใช้เวลาในการพูดมากกว่าครึ่งหนึ่งของเวลาทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นการสอนเน้นเนื้อหา ซึ่งตรงกับที่ บัวบุษบา¹ ช้อตรง¹ และ Schoenholz²

ได้ทำการวิจัยเอาไว้ - การพูดและแสดงความคิดเห็นของนักเรียนมีประมาณร้อยละ 11 เฉพาะการแสดงความคิดเห็นคิดเป็นร้อยละ 4 ของเวลาเรียน นับว่ายังไม่ยอมมากสำหรับการเรียนที่จะยึดเวลานักเรียนเป็นศูนย์กลางเพราะค่าเฉลี่ยของการพูดของครูกับนักเรียนเป็นร้อยละ 40 และครูใช้เวลาในการถามเพียงร้อยละ 6 การบรรยายเน้นเนื้อหาของครูมากกว่าเฉลี่ยที่หาได้ครูควรจะใช้เวลาในการถามร้อยละ 16 จึงจะพอดี

จากผลการวิจัยพบว่าประเภทของโรงเรียนมีผลต่อการใช้อิทธิพลทางอ้อมและทางตรงของครู ครูโรงเรียนรัฐบาลใช้อิทธิพลทางอ้อม ในการถามและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดมากกว่าครูในโรงเรียนเอกชน ตรงกับที่ Anderson³ ได้ทำการวิจัยเอาไว้ว่าโรงเรียนต่างกันทำให้พฤติกรรมทางวาจาของครูต่างกัน แสดงว่านโยบายในการจัดการศึกษาและระบบบริหารการศึกษาของแต่ละโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมทางวาจาของครูด้วย

จากผลการวิจัยเป็นที่น่าสังเกตว่าวิถีทางการศึกษาของครูไม่มีผลต่อการแสดงออกทางวาจาของครูทุกลักษณะ ตรงกับที่กองวิจัยทางการศึกษา⁴ ได้ทำการวิจัยเอาไว้ จึงเป็นข้อคิดที่สถาบันฝึกหัดครูควรได้นำไปพิจารณา ครูที่มีความรู้มากกว่าน่าจะมีวิธีการที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางการสอนได้มากกว่า และควรจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ

ในด้านประสบการณ์ทางการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่าครูที่เคยมีประสบการณ์

¹บัวบุษบา ช้อตรง, เรื่องเดิม

²Barry L. Schoenholz, op. cit.

³Durward Lynn Anderson, op. cit.

⁴กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ, เรื่องเดิม

ในการสอนมากน้อยต่างกันมีผลทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกทางวาจาต่างกันด้วย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนแต่ละลักษณะพบว่าครูที่มีระยะเวลาการสอน 4-6 ปีมีอัตราส่วนการพูดริเริ่มของนักเรียนสูงกว่าทุกกลุ่ม ครูที่สอนนานกว่า 10 ปีมีอัตราส่วนการใช้พฤติกรรมคำแพะทุกประเภท ครูที่สอนนาน 3 ปีมีอัตราส่วนการใช้คำถามสูงกว่าทุกกลุ่ม ครูที่สอน 7-9 ปีมีอัตราส่วนการใช้พฤติกรรมแต่ละลักษณะใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนและผู้บริหารน่าจะสนใจ เพราะผลการวิจัยของกรมวิชาการ เคยพบว่า ประสิทธิภาพทางการสอนของครูมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย⁵

ในค่านระดับชั้นเรียนและสถานภาพการสมรสของครู ผลการวิจัยไม่พบว่ามีผลต่อกิริยารวมทางวาจาที่ครูได้แสดงออก ซึ่งตรงกันข้ามกับที่กรมวิชาการได้ทำการวิจัยได้ทำการวิจัยไว้ในระดับประถมศึกษา แสดงว่าหลักสูตร วิทย หรือฐานะทางเศรษฐกิจอาจเป็นผลให้พฤติกรรมที่แสดงออกทางวาจาแตกต่างกันก็ได้

ข้อเสนอแนะ

สำหรับครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนควร ศึกษาความมุ่งหมายของวิชาและเตรียมการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบต่างๆที่เหมาะสมกับเนื้อหา
2. ในค่านการสอนควรควรรี วมอุปกรณ์และจัดกิจกรรมแผนการบรรยายเนื้อหาให้มากขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้น อันจะทำให้ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาหน้าที่พลเมืองเพิ่มขึ้นด้วย
3. ครูควรพยายามหลีกเลี่ยงการใช้อิทธิพลทางตรงและหันมาใช้อิทธิพลทางอ้อม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้โดยเสรีมากขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

สำหรับสถาบันฝึกหัดครู

1. ในการสอนวิชาหลักการสอนและวิธีสอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาอื่นๆนักศึกษา

⁵กรมวิชาการ, "การวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานของโรงเรียนเอกชน" วารสารการวิจัยทางการศึกษา. (ฉบับที่ 2 เล่มที่ 4 พฤษภาคม-สิงหาคม 2517), หน้า 19.

ครูควรได้รับการฝึกหัดทำบันทึกการสอนโดยตั้งความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ได้เรียนรู้วิธีสอนใหม่ๆ มากขึ้น และได้รับการฝึกฝนในวิธีสอนแบบต่างๆ อย่างจริงจัง

2. ในการนิเทศการสอน วิธีวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาเป็นวิธีการที่สามารถให้ข้อเท็จจริง สำหรับการปรับปรุงการสอนของครูได้เป็นอย่างดี

สำหรับผู้บริหาร

1. ผู้บริหารควรสนใจเอาใจใส่ ให้ความร่วมมือในการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียน มีตำราเรียนและอุปกรณ์การสอนพอสมควร

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญแก่วิชาหน้าที่พลเมืองเท่าเทียมกับวิชาอื่น โดยจัดครูที่มีคุณวุฒิเหมาะสมมาสอน

3. ผู้บริหารควรให้การศึกษายอมรับแก่ครูผู้สอนมาเป็นเวลานาน ทั้งในด้านวิชาการและวิธีสอนแบบใหม่ๆ

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรได้มีการทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกิจกรรมทางวาจาในวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวิชาที่ลดความเครียด

2. การวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาในขณะที่ครูทั้งหมดสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว จะทำให้ผลการวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะได้มีการเปรียบเทียบในด้านอายุ และฐานะทางเศรษฐกิจของครูและนักเรียนด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย